

Gemeentelijke jeugdzorg(en)

PIM STEERNEMAN

Vanaf 1 januari 2015 zal de AWBZ alleen de zwaarste, langdurige zorg vergoeden. Lichtere vormen van AWBZ-zorg vallen dan onder de gemeente (via de Wmo) of worden dan geregeld via de zorgverzekering. Het is een ingewikkelde transitie, ook voor de jeugdzorg.

Jeugdzorg... een lappendeken van organisaties en sectoren én financieringsstromen. Want kinderen en jeugdigen krijgen niet alleen hulp via de provinciale jeugdzorgsector. Ze worden ook geholpen in de gehandicaptenzorg vanwege verstandelijke beperkingen, in de (jeugd)geestelijke gezondheidszorg vanwege psychische en psychiatrische problemen, in het speciaal onderwijs vanwege gedrag- en/of ontwikkelingsproblemen en in Justitiële jeugdinstellingen en of gesloten jeugdzorg vanwege civiel- en/of strafrechtelijke problematiek.

Er gaat veel geld om in de jeugdzorg waar voor alle duidelijkheid goede dingen mee gebeurt. Alleen de Limburgse doeluitkering provinciale jeugdzorg bedraagt in 2015 al 96 miljoen euro. En dan dient er te worden bezuinigd, waarbij het onontkoombaar is dat er meer en beter intersectoraal samengewerkt wordt. Dit betekent dus op weg naar fundamentele stelselwijzigingen en de transitie naar de gemeente is een eerste stap.

Gepland is dat gemeenten op 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg over nemen van de provincies en het Rijk. Met deze decentralisatie wil het kabinet een effectiever, meer samenhangend en goedkoper stelsel van jeugdzorg verwezenlijken, dat dichterbij de mensen staat. De voorbereidingen van deze transitie zijn in volle gang. De vraag die zich opdringt, is of gemeenten wel voldoende toegerust zijn voor zo'n complexe taak.

Er is in ieder geval behoefte aan regie in de jeugdzorg en gemeenten gaan dus de hoofdrol spelen in het

aanpakken van jeugd- en gezinsproblemen. Zij richten naar eigen inzicht een herkenbare en laagdrempelige plek in voor advies en hulp, het Centrum voor Jeugd en Gezin. Dat is de kern van het kabinetsbesluit om de jeugdzorg te hervormen. Nu is de zorg nog versnipperd tussen twee ministeries, de provincies en gemeenten. Binnen de Centra voor Jeugd en Gezin moet er deskundigheid zijn om een goede ernsttaxatie te maken, bijvoorbeeld om zwaardere hulp in te schakelen als dit aan de orde is.

De grootste uitdaging waar alle betrokken partijen zich voor gesteld zien, is het borgen van de veiligheid van kinderen en jeugdigen. Er moet op regionaal niveau een goed aanbod zijn, zodat kinderen en hun ouders niet tussen wal en schip vallen. Hoe? Door vooral gebruik te maken van expertise van de jeugdzorg zelf. Belangrijk is ook om bij het transitieplan rekening te houden met het nieuwe 'passend onderwijs'. Met de transitie jeugdzorg krijgen gemeenten dus de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van alle zorg voor kinderen, jeugdigen en hun opvoeders inclusief preventie. Het is een uitdaging, zeker als je je realiseert dat deze taken verwezenlijkt dienen te worden met een aanzienlijke structurele en oplopende besparing.

Maar dit betekent ook nieuw perspectief: een stelselwijziging met als resultaat een nieuwe opbouw van de ondersteuning en zorg voor jeugdigen en hun opvoeders binnen hun sociale context, met een integrale aanpak van de problematiek. De planning is zoals gezegd dat provincies de jeugdzorg afstoten per 2015, maar nog niet alle gemeenten hebben een concreet plan hoe zij dit zouden moeten overnemen. Eén van de problemen is dat de meeste gemeenten te klein zijn om zelf gespecialiseerde jeugdzorg te bieden. Er zijn dus nieuwe samenwerkingsverbanden in de regio nodig.

De politiek voert op dit moment discussie over het tempo van de transitie. Met name de oppositiepartijen vinden dat gemeenten meer tijd en ruimte moeten krijgen om de jeugdzorg 2.0 goed in te richten.

Links-of rechtsom: uiteindelijk wordt de gemeente toch een hele grote (jeugd)zorgaanbieder met intersectorale samenwerking, regie, preventie en participatie als het nieuwe adagium. ➡

“Jeugdzorg... een lappendeken van organisaties en sectoren én financieringsstromen”